

JUSSI NIKKILÄ

NÄYTT
TELEI
JÄ

TAMMI

JUSSI NIKKILÄ

NÄY T

TE LI

JÄ

TAMMI

HELSINKI

Sivulla 98 oleva *Macbeth*-suomennos on Matti Rossin.

© JUSSI NIKKILÄ JA TAMMI 2019

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-0812-1

PAINETTU EU:SSA

Pirkolle.

I

VIELÄ HETKI SITTEEN oli kirkasta. Nyt viimeisetkin valonsäteet katoavat Merihaan sisuksiin. Tuulihousuni kahisevat kun vaihdan asentoa. Jännitän vatsa- ja selkälihakia etten pieraisisi. Se vaatii ponnistelua, olen syönyt viime viikkoina paljon Rainbow-hernekeittoa, seitsemänkymmentäviisi senttiä purkki, usein kaksi purkkia päivässä. Päästelen pieniä pihahduksia, en ainakaan itse haista niitä. Sitä paitsi kaikki haisevat. Pieniltä tunkkaisilta opiskelijayksiöiltä, solukämpissä paistetulta maksalaatikolta, tupakalta ja eiliseltä kaljalta, juoksulenkkareiden jalkahieltä.

Istumme lattialla printit edessämme. Jokaisen on luettava oma kohtauksensa ääneen. On Petterin vuoro lukea. Hänen äänensä on varma ja selkeä, kohtaus on hauska, opettajatkin nauravat.

Se miten elän, missä elän, on muuttunut nopeasti, ja tuntuu etten ole pysynyt itse perässä. Vähän niin kuin silloin kun matkustaa lentokoneella, silloin siirtyy paikasta toiseen niin nopeasti, ettei sielu ehdi mukaan sillä sielun mekaniikka on vanhaa, sen kehitys on pysähtynyt 1700-luvulle. Vielä hetki sitten olin ihminen, joka ei ikinä olisi voinut kuvitellakaan olevansa esillä, tietten tahtoen muiden katsottavana. Olin hiljainen ja ujo kirjastossa työskentelevä poika, joka punastui aina kun sai siihen pienimmänkin syyn ja söi kuuri kuurin perään aknelääkkeitä, ja nyt olen täällä, keskellä kauniita ja

itsevarmoja ja ennen kaikkea äänekkäitä nuoria, sellaisia kuin Petteri.

En vielä tunne itseäni niin hyvin, että tajuaisin tällais-
ten muutoskohtien olevan minulle kaikkein hankalimpia,
samaan tapaan kuin vasta vuosien päästä syntyvälle tyttäre-
leni lähtö maalle tai päiväkotiin. Yritän niin kovasti sopeutua
ja asettua tänne, näille entisen tehtaan vaaleiksi maalatuille
käytävillä ja uudelle tuoksuviin opetustiloihin, että heitän
pois kaiken sen mitä olen aiemmin ollut. Karistelen sitä tien-
varsille joka-aamuilla lenkeillä ja mölisen sitä rappusten
pölyn sekaan ennen liikuntatuntia. En edes aavista kuinka
vaikeaa palasia on haalia kokoon vuosikymmen myöhem-
min, silloin kun minun pitäisi ryhtyä aikuiseksi, olla hyvä tai
edes kelvollinen isä ja kun päivät menevät yhä nopeammin
ja käsitän, että juuri tämä on minun elämäni, jota minun
pitäisi osata elää, kuinka hatara muistikuva kokonaisuus-
desta – minusta – silloin on. Tai sitten eheys on illuusio,
ehkä sitä vain haluaa ajatella, että joskus kaikki oli hyvin ja
koossa.

Petteri lukee viimeiset rivit kohtauksestaan, kaikki nauravat
taas. Pitkä professori, mestarinäyttelijä, lavojen ja kapakoiden
kuningas, riisuu silmälasinsa ja pyyhkii kyyneliä purjehduk-
sen ahavoittamista silmäkulmistaan. Ulkona hämärtää. Vain
hetki, sitten on pimeää.

Seuraavaksi on minun vuoroni.

Eräänä lauantaina vuosia sitten kesäloma alkoi ja minä ja
paras ystäväni Ahti Jaatinen, jonka kanssa olimme syntyneet
samassa sairaalassa samana kesänä, saman kuukauden mel-
kein samana päivänä 80-luvun alussa, menimme äitiemme
kanssa ostamaan Aku Ankan taskukirjoja Itäkeskuksesta
Hansasillalla olevasta antikvariaatista.

Saimme molemmat valita viisi taskukirjaa. Se oli paljon, yhteensä suunnilleen tuhat sivua sarjakuvaa, joka toinen sivu mustavalkoinen, joka toinen väritetty. Kävimme antikvariaatin kassan vieressä olevan leveän hyllykön huolellisesti läpi, lueskelimme numeroita sieltä täältä, ensin uppoutuen mutta pian vain vilkaisimme sisällysluettelon ja ensimmäiset sivut nähdäksemme olimmeko lukeneet kirjan aiemmin, minkälainen piirrosjälki oli, mistä tarinat kertoivat, oliko mukana kenties jokin Don Rosan kuvitus. Pitkän pohdinnan jälkeen valitsimme sellaiset taskukirjat, joita kumpikaan meistä ei ollut lukenut, jotta voisimme vaihdella niitä ja saisimme molemmat oikeastaan kymmenen taskukirjaa. Me jaoimme kaiken.

Antikvariaatissa käynnistä tuli perinne. Kävimme siellä äitiemme kanssa tulevina vuosina jokaisen kevätjuhlan jälkeen aina siihen asti kunnes vaihdoin koulua yläasteelle keskustaan, minkä jälkeen tapasin Ahti Jaatista vuosi vuodelta yhä harvemmin. Mutta siihen oli vielä aikaa, eikä kukaan olisi tuona kesäkuisena päivänä voinut kuvitellakaan, että minä ja Ahti Jaatinen lakkaisimme joskus olemasta parhaat kaverit, jotka tekivät kaiken yhdessä, jotka olivat maistaneet toistensa pissaa.

Luimme taskukirjoja kun kävimme hampurilaisella Citymarketin vieressä olevassa Mäkkärissä ja luimme taskukirjoja sillä välin kun äitimme kokeilivat sandaaleita Hansasillan K-kengässä. Sandaaleissa oli paksut mustat remmit ja korkeat korot, äitimme kikattivat ja hoippelehtivat ympäri kauppaa. Vilkaisimme Ahtin kanssa toisiamme. Pudistin päätäni, Ahti nyökkäsi ja huokaisi, sitten jatkoimme lukemista. Emme silloin tienneet mitään parempaa kuin Aku Ankan taskukirjat, niissä oli kaikkea mitä kuvitella saattoi, koko maailma ja enemmänkin – jotkut seikkailuista sijoittuvat avaruuteen tai menneisyyteen. Minä pidin enemmän Aku-tarinoista ja

Taikaviitasta, Ahti Mikin seikkailuista ja Super-Hessusta. Mikki oli mielestäni takakireä ja Hessu epämääräinen. Olen joskus miettinyt miksei Ahti pitänyt Akusta. Ehkä Aku yritti aina liikaa. Ehkä koko sellainen maailma, jossa piti pyrkiä johonkin, saavuttaa asioita, pärjätä jollain tietyllä tavalla, tulla määritellyksi, tuntui jo silloin Ahtista hankalalta.

Takapenkillä matkalla kotiin nostin katseeni hetkeksi taskukirjasta numero 145, Räpylät rannalle, Aku! Itäväylä pöllysi, ruoho tienpientareella oli alkukesän vihreää ja taivas kaartui kaupungin ylle avarana. Edessä siinsi ikuisuudelta tuntuva kesäloma ja Herttoniemi, loputtomat päivät Kivinokan uimarannalla, šakkiottelut isoäidin kanssa ja sulkapallopelit isää vastaan. Pitkään aikaan ei tarvitsisi pelätä, että joku tönäisisi käytävällä tai sanoisi jotain sellaista mitä ei olisi halunnut ulkonäöstään kuulla, mikään ei uhannut meitä, kunhan pysyisimme kaukana kaupungin kerrostaloissa asuvasta Iirosta. Katsellessani kukkivia syreeneitä omakotitaloalueen pihoilla ajattelin kuinka hienoa oli, mikään ei olisi voinut olla paremmin. Hengitin syvään ja tajusin, että tällaista oli pakahtuminen, tällaista oli olla onnellinen.

Iltapäivällä Ahti Jaatinen lähti kotiinsa Karhutielle syömään kalapuikkoja, heillä oli melkein aina ruokana herkkuja kuten kalapuikkoja tai HK:n ihanaa makkaraa ja vaaleaa riisiä tai ranskalaisia ja tartarkastiketta, ja minä jäin pelaamaan sähköä taloamme vastapäätä olevaa Rantasten kiviaitaa vasten.

Äiti oli mennyt kirjastoon palauttamaan eräänntyviä lainoja ja hakemaan dekkareita lomaa varten, siskoni oli Shannonnilla leikkimässä hevosia, ja isoäiti Erätorilla ostamassa kalatiskistä siikaa sekä tilaamaani maitosuklaavanukasta. Katu oli autio, missään ei näkynyt ketään. Sitten huomasin kahden naisen kävelevän minua kohti Siilitieltä päin. Asfaltin pinta

väreili heidän jaloissaan. Myöhemmin kun J. R. R. Tolkienin kirjasta Taru sormusten herrasta tehtiin elokuva, muistin naiset. Heissä oli jotain samaa kuin mustissa ratsastajissa, jotka saapuvat Kontuun etsimään Frodoa. Naiset pysähtyivät kohdalleni.

– Päivää, toinen naisista sanoi. Hän oli vanha ja hengästynyt. Hänen toverinsa oi nuorempi, ehkä äitini ikäinen. Molemmat naiset olivat laihoja ja kalpeita, heillä oli pitkät beesit takit, sellaiset kuin Columbolla, tai kenties heillä ei ollut takkeja vaan olen kuvitellut ne jälkeenpäin. Oli alkukesä ja ulkona sellainen ilma, että saattoi hyvin käyttää takkia jos halusi, mutta varsinkin jos liikkui, vaikkapa käveli reippaasti, tarkeni varmasti vähemmälläkin.

– Ovatko vanhempasi kotona?

– Eivät, vastasin.

– Vai niin. He katsoivat toisiinsa. Vanhempi nyökkäsi.

– Jos kuitenkin jutellaan vähän aikaa, sopiiko, hän sanoi.

Vetäisin sählypallon aitaan, josta se kimposi ja palasi takaisin mailani lapaan.

– Vau, hyvä veto, nuorempi nainen sanoi ja hymyili.

Naiset katsoivat toisiaan.

– Oletko ajatellut mitä tapahtuu kun vanhempasi kuolevat? Mihin he menevät kuoltuaan? vanhempi nainen sanoi. Hän katseli minua kysyvästi.

– En tiedä, vastasin.

– Mihin sinä itse menet kun kuolet? hän kysyi sitten.

Naiset halusivat tietää ymmärsinkö minä mitä Jeesus oli tehnyt puolestani.

Olin aiemmin samana vuonna kysynyt kummitädiltäni, tulevalta äitipuoleltani, Vaasassa kuka Jeesus on. Leninistä olin kuullut paljon, samoin Juri Gagarinista ja Mihail Gorbatšovista, mutta en Jeesuksesta. Vanhempani olivat

ateisteja ja vielä edelleen vähän kommunisteja, tai ainakin jonkin sortin keskiluokkaisia sosialisteja. Monet, kuten Ahti Jaatisen vanhemmat, olivat jo lakanneet olemasta kommunisteja tai edes sosialisteja, Ahtin isästä oli mahdollisesti tullut jopa kapitalisti. Musta kirja oli julkaistu tai julkaistaisiin pian, isäni päälle oli yritetty tai yritettäisiin pian ajaa hänen työpaikkansa parkkipaikalla, koska hänen katsottiin olevan syyllinen lukemattomiin vääryyksiin, ainakin välillisesti.

En osannut vastata, en tiennyt mitä Jeesus oli tehnyt puolestani.

Naiset katsoivat toisiaan. Enemmän äänessä ollut huokaisi.
– Ei se haittaa, hän sanoi sitten. – Annas kun kerron.

Sain heiltä kolme vihkoa, joihin oli kirjoitettu Jeesuksesta ja hänen isästään Jumalasta.

Lähdimme alkuillasta maalle. Istuin takapenkillä ja katselin ulos ikkunasta. Äiti ihmetteli miksi olin niin hiljainen. Minun olisi pitänyt kertoa naisista, mutta kesti päiviä ennen kuin uskalsin puhua tai löysin sanat sitä varten. Koko asia tuntui kummalliselta, ja kun ajattelin sitä, maailma alkoi vaikuttaa jollain lailla liian avaralta, aivan kuten silloin kun ajattelin tyttöjä tai jos huomasin, että vatsamakkaroiden alle piiloutuva kikkelinä jäykistyi väärään aikaan, väärässä paikassa.

Katselin ohivilistäviä maisemia, ajattelin niitä, sitä miten asiat häviäisivät, kaikki paitsi kalliit ja jykevät puut, ne häviäisivät vasta kaiken muun jälkeen, tuhansien tai miljoonien vuosien päästä. Katselin ihmisiä autoissa, menossa eri suuntiin, hekin kaikki katoaisivat, haihtuisivat ilmaan minä päivänä tahansa, koska tahansa. Lopulta ihan jokainen ihminen ja auto. Kaikki.

Maalla tarkkailin hyönteisiä ja rannalle tukehtuvaa ahventa, edellisesän puumajaa, jonka talvi oli ruhjonut käyttökeltot-

tomaksi ja jonka jäänteet poltettaisiin juhannuksena kokossa. Litistin muurahaista hitaasti peukalon ja etusormen välissä, se napsahti ja lakkasi liikkumasta. Pyörittelin sen ruumiin pieneksi palloksi, joka ei maistunut miltään. Menin äidin kanssa saunasta järveen. Olin oppinut uimaan kolmevuotiaana enkä sen jälkeen ollut tiennyt mitään sen hauskeempaa kuin uiminen ja sukeltaminen, mutta nyt tulini melkein heti ylös vedestä enkä halunnut mennä saunaankaan takaisin. En tiennyt minne halusin mennä. Ajattelin että oli samantekevää uinko vai en. Oli samantekevää kastuinko, kohta olisin taas kuiva. Oli samantekevää teinkö mitään, koska pian se olisi joka tapauksessa ohi. Menin autoon istumaan. Panin Roxetten Joyriden soimaan autostereoista mutta pysäytin kasetin, jopa Hello You Fool ja Spending My Time kuulosivat ontoilta. Valuin alas penkillä, katsoin taivasta, taivas oli harmaa, se vain *oli*. Toivoin että olisin itsekin voinut vain *olla*, vailla ajatuksia niin kuin taivas, olla-sanan laajimmassa mahdollisessa merkityksessä – lintujen lentää, pilvien kasautua, poudan palata. Lakata pakonomaisesti ajattelemasta sitä, että jos on olemassa, täytyy myös kuolla.

Painoin paljaat jalkani tuulilasia vasten. Sisälläni oli jotain kuumaa ja pahaa. Painoin jalkojani tuulilasia vasten niin lujaa, että lasi räsähti ja ikkunaan ilmestyi pitkä viiva. Ajattelin ettei silläkään ollut mitään väliä, mutta kun äiti alkoi itkeä nähdessään halkeaman, en ollut enää ihan varma. En sanonut että olin rikkonut tuulilasin. Äiti katseli taivaalle, hän ei ymmärtänyt mistä särö oli voinut tulla, auton yläpuolella ei ollut puita eikä mitään, vain taivas.

– Varmaan jokin lintu, äiti sanoi. Vuosia myöhemmin, eräänä kylmänä yönä kun maata retkotin Kolmannella linjalla sähkökaappia vasten ja odotin isääni hakemaan minut pois, itkin ja ajattelin humalan ja hasiksen synnyttämän itse-

säälän vallassa, että se oli sittenkin lintu, sisältäni lehahtanut lapsuuteni lintu.

Vaikka maalla itkukohtaukseni loppuivat juhannuksen tietämällä, äitini oli varma että minun täytyisi keskittää huomioni johonkin muuhun, ja se jokin muu oli hänen mielestään koiranpentu. Hänen lapsuudessaan oli ollut aina koiria ja tulevaisuudessa, sitten kun isäni ja äitini eroaisivat ja hän saisi taas elää juuri niin kuin halusi, hänen vuokratöksionsa täytyisi koirista ja koirankarvoista. En voinut uskoa korviani kun hän kertoi, että meille tulisi syksyllä koira. Olin aina, aina halunnut oman koiran. Kun synnyin, isoäidilläni oli kaksi bokseria, hän oli hankkinut ne sen jälkeen kun hänen toinen miehensä, englantilainen kirjallisuuden professori, oli yhtenä päivänä pakannut laukkunsa, jättänyt kirjastonsa isoäitini huoleksi ja palannut Englantiin. Bokserit pitivät minusta huolta kuin omasta pennustaan, kantoivat ympäröinsä ja antoivat laskea liukumäkeä selästään, mutta kun sisiköni muutama vuosi myöhemmin syntyi, niistä täytyi luopua, koska isoäidilläni ei ollut enää minkäänlaisia mahdollisuuksia ulkoiluttaa niitä riittävästi, sillä hänen kaikki aikansa meni meidän hoitamiseemme samaan aikaan kun vanhempamme tekivät töitä ja matkustelivat työasioissa ympäri Eurooppaa. Bokserit annettiin puolen kilometrin päässä asuvalle pariskunnalle, mutta he olivat jo vanhoja, ja pian bokseritkin olivat vanhoja, ja joidenkin vuosien päästä heidän talossaan asui uusi perhe, jolla oli kissa, joka ei halunnut lähteä talosta ulos vaikka sille oli tehty ulko-oveen oma luukku.

Syksyllä meille ostettiin koira. Se oli lapinkoira, sen nimeksi annettiin Boris. Minua nauratti kun Boris nuoli naamaani. Joskus kun en pyyhkinyt pylyäni vessassa käynnin jälkeen kunnolla ja sitä alkoi kutittaa, annoin Boriksen nuolla pylyni puhtaaksi, se oli kätevää, ei tarvinnut käyttää

käsisuihkua johon oli vaikea ylettyä pöntöltä, ja lattialla seis-
ten suihkua olisi ollut älytöntä käyttää. Boriksen pehmeään
turkkiin katosivat pelkoni maailmanlopusta ja ihmiselämän
merkityksettömyydestä, hetkeksi.

Monta vuotta myöhemmin Lastenkodinkadulla katutason
asunnossa muistan rikkoutuneen tuulilasin ja sen kuinka
uiminen ei tuntunut enää samalta kuin ennen. Olen pettänyt
Iisaa maskeeraajan kanssa, kertonut siitä hänelle, lähtenyt
Latviaan kahdeksi viikoksi kuvaamaan sittemmin flopanneen
elokuvan viimeisiä kohtauksia ja palatessani kuullut, että hän
on ollut toisen miehen kanssa poissa ollessani. Olimme jollain
lailla sujut, mutta emme tienneet mitä seuraavaksi tapahtuisi.

Puhumme Iisan kanssa hiljaa tupakalla keittiön liesituulet-
timen alla. Minulla on jet lag ja olen humalassa, elämä tuntuu
unelta niin kuin se yhä useammin tuntuu. Olemme muutta-
neet asuntoon vasta vähän aikaa sitten ja jo nyt puhumme
siitä milloin muutamme, jos muutamme taas. Katson Iisaa,
mietin miksi näen hänen kauneutensa selkeimmin silloin
kun hän liukuu luotani pois.

Olohuoneessa istuu yhteinen ystävämme, teatteriohjaaja,
joka on avioeron ja ammatillisten takaiskujen jälkeen päät-
tänyt juoda itsensä hengiltä. Kun uiminen ei enää tunnu
samalta on syytä tappaa itsensä, Sartre kirjoitti tai jotain sel-
laista, hän sanoo ja juo rommikolalasin tyhjäksi. Nyökkään,
niin se taisi olla, sanon. Ajattelen, että minun olisi pitänyt
lukea Sartrea, haluan ainakin antaa vaikutelman että olen
lukenut Sartrea, vaikken ole koskaan lukenut sitä, ainoas-
taan valehdellut erinäisissä tilanteissa lukeneeni. Ystäväni
on lainannut minulle joskus Sartren romaanin Inho, se oli
hänen mielestään kirja, joka minun täytyi ehdottomasti
lukea. Myöhemmin hän kysyi eikö ollutkin aika ahdistavaa

kamaa, Sartre. Vitun ahdistavaa, Sartre on vitun ahdistavaa kamaa, sanoin, mutta niin totta, Sartre, eikö olekin, lisäksi. Vielä paljon myöhemmin terapeutini siteerasi Sartrea, se oli jokin ihmisen lapsuuteen liittyvä juttu, jotain vanhemmista, ihmisen suhteesta vanhempiinsa. Sanoin että entäpä se ”kun uiminen ei tunnu enää samalta niin pitäisi tappaa itsensä” - juttu, että se vasta onkin melkoinen. Terapeutti nyökkätteli. On kyllä melkoinen ajatus, hän sanoi, kärjistyksessä on kyllä pohdittavaa, hän saattoi sanoa.

Yritän pyrkiä siihen etten valehtelisi niin monista asioista. Tuntuu samaan aikaan ahdistavalta ja vapauttavalta myöntää, etten ole lukenut Sartrea, vaikka olin ensin kirjoittaa, että sittemmin Sartren tuotanto on kyllä tullut minulle tutuksi. Olen jatkuvasti vaarassa joutua valheiden verkkoon, koska kuten tiedetään, kun valehtelee yhdestä asiasta, joutuu useimmiten valehtelemaan toisestakin. Luin Teneriffalla joskus Rikoksen ja rangaistuksen melkein puoleenväliin, ei, luin siitä ehkä kolmasosan, mutta en siksi että olisin halunnut lukea maailmankirjallisuuden klassikon, vaan enemmänkin sen takia että ajattelin näyttäväni Iisan silmissä hyvältä jos luen rantaravintolassa vanhaa kunnon Fjodoria. Halusin että hän näkisi minut miehenä joka luki venäläisiä klassikkoja. Siinä se. Kerran kuntosalilla, jonka ikkunoista näkyi merelle ja jonka työntekijät hymyilivät minulle kuin jonkinlaiselle epäsovinnaiselle maskotille ja jota ei enää ole, kuuntelin juoksumatolla iPodilta Karamazovin veljeksiä äänikirjana, mutta kertoja oli hidas, englanninnos vanha ja vaikeita sanoja oli liikaa. Tästä huolimatta en epäröi hetkeäkään antaa itsestäni kuvaa Dostojevskin tuotannon verrattain hyvin tuntevana teatterimiehenä. Ja sitten on tietysti kaikki muu valehtelu, jollain tapaa vakavampi valehtelu. Valehtelu siitä kuka olen, millainen olen, mitä teen ja ennen kaikkea mitä en tee tai

ole tehnyt. Joskus mietin miten surullista on, että vuodet kuluvat ja Iisa hukkaa aikaansa, parhaat vuotensa elämällä kanssani.

Mutta Iisan kanssa, kaikista valheista huolimatta silloin ja myöhemmin, me jäämme, jätämme siihen.

Tai, me kuitenkin jäämme tähän, toistemme luo, emme osaa muuta, me olemme aina yrittäneet rakastaa toisiamme vaikka eteen olisi tullut mitä tahansa. Tälläkin hetkellä, näinä päivinä kun tapaamme vain aamuisin ja iltaisin, kun puhumme toisillemme tiuskien ja ainoastaan lapsenhoitoon tai rahaan liittyvistä asioista, me yritämme kovasti, me yritämme kovasti nähdä toisemme. Ehkä se on jo liian myöhäistä, mutta haluan silti uskoa, että me yritämme. Nöyrä, periksiantamaton taistelu rakkauden puolesta, kukapa ei pitäisi sellaisesta. Kukapa ei haluaisi ajatella elämänsä olevan pohjimmiltaan taistelua rakkauden puolesta.

Ihmiset kuluvat, me kulumme, Iisa, silmiemme iloon sekoittuu yhä enemmän surua, vaikka välillä juuri suru auttaa näkemään suurimman ilon, mutta emme näe maailmaa enää samalla tavalla kuin joskus, ehkä emme enää näe toisiamme ja voimme viimeinkin unohtaa toisemme.

Muistatko kun menimme laivalla Kroatiaista Italiaan kauan sitten? Muistatko miten paljon me nauroimme kannella? Mille me edes nauroimme, vitamiinimainokselle? Olimme kelmeän kevään jälkeen molemmat niin kalpeita, että oli hauska ajatus, että meidän naamamme olisivat vitamiinimainoksessa, oliko se jotenkin niin? Me vain nauroimme ja rakastimme. Ja se kun saavuimme Lissaboniin ennen auringonnousua? En silloin ymmärtänyt miten järjettömän suurta se oli. Kuuntelen dramaattista elokuvamusiikkia Spotifysta ja tiedän, että heti kun musiikki loppuu, ajattelen taas jotain muuta, unohdan sinut, unohdan meidät, mietin

jotain arkisempaa, eikä se mille me nauroimme tai nauroim-
meko ollenkaan, merkitse minulle oikeastaan paljonkaan.

Monta vuotta myöhemmin mutta paljon ennen Lasten-
kodinkatua, olen päättänyt ryhtyä näyttelijäksi ja tullut
valituksi Teatterikorkeakouluun tuhannen hakijan joukosta.
On ensimmäisen opiskeluvuoden kevätlukukausi ja se kevät,
jonka lopuksi vien Boriksen lopetettavaksi. Se pystyy tuskin
enää kävelemään, mutta viisikymmentä metriä ennen eläin-
lääkäriin ovea se piristyy ja alkaa kiskoa kaikin voimin toiseen
suuntaan, metsätielle, kotiin päin. Vedän remmistä ja itken, ja
pian Boris makaa metallipöydällä liikkumatta, hengittämättä,
sen pehmeä turkki on yhä yhtä pehmeä kuin sinä ensimmäi-
senä syksynä. Isäni ja äitini jäävät seisomaan metroasemalle
kun palaan kaupunkiin. He seisovat kaukana toisistaan. Itken
vielä Sörnäisissäkin.

Meillä on menossa kurssi jossa ohjaajat, näyttelijät ja dra-
maturgit opiskelevat yhdessä. Kurssilla kaikkien pitää kirjoit-
taa kohtaus yhteistä esitystä varten. Kirjoitan kohtauksen siitä
kuinka kauan sitten kaksi jehovantodistajaa tuli juttelemaan
kanssani. En osaa kertoa sitä oikein, sillä tavalla kuin halu-
aisin, ja haluaisin kertoa sen niin, että kaikki ymmärtäisivät
miten perustavanlaatuisen järisyttävä tämä kohtaaminen oli
minulle. Tuntuu absurdilta ajatukselta, että se mitä minä atk-
luokassa itsekseni kirjoitan tullaan esittämään lavalla. Tai ei
lavalla, mustaksi maalatussa luokassa, mutta kuitenkin muiden
ihmisten toimesta. Kirjoitan itseni lapsena puhumaan söpösti
ja sellaisia juttuja joita en silloin puhunut, juttuja joita kukaan
elävä ihminen ei puhu. Kirjoitan pienelle itselleni ajatuksen-
virtaa ja koetan kovasti luoda sellaisen kohtauksen, jolle
kaikki nauraisivat, niin kuin he tulisivat nauramaan Petterin
kohtaukselle.

Kun luen kirjoituksen luokassa ääneen kaikki kuuntelevat hiljaa ja pitkä professori, kuningas, tuijottaa hiiskahtamatta lattiaa, rapsuttaa buutsinkärjellä lakattua lankkua, miettii ehkä kuinka monta kerrosta siinä on lakkaa, pitäisikö hänen lakata kesäpaikan lattia seuraavana kesänä jos on helkeitä, miettii sellaisia asioita, joita kaikki viisikymmentä täyttäneet miesnäyttelijät alkavat miettiä. Yksi dramaturgiopiskelijoista alkaa kohtauksen loppupuolella nauraa. Niin paljon että meinaa tukehtua. Hän nytkähtelee kouristuksien vallassa, hän on aivan punainen ja hänen silmänsä valuvat vettä. Ajattelen että onnistuin sittenkin kirjoittamaan hauskan kohtauksen.

– Ei pahalla, hän saa sanottua, – mutta ei jumalauta mitä paskaa, onko näyttelijöiden ihan oikeasti pakko kirjoittaa.

Hymyilen ja teen parhaani näyttääkseni siltä, etteivät hänen sanansa tunnu missään, että kirjoitustehtävä on itse asiassa ollut minullekin vastenmielinen, että minustakaan näyttelijöiden ei kannattaisi kirjoittaa, varsinkaan minun.

PUOLI VIIDELTÄ ULKONA oli jo pimeää, makoilimme Saaran kanssa sohvalla, söimme kalapuikkoja ja rakettispagettia ja katselimme Harpoa, meillä oli mukavaa, ajattelin ja puoliksi jo päätinkin jättää koko kurssin väliin vaikka olin maksanut sen etukäteen. Olisin halunnut mennä kurssille jonnekin lähemmäs, vaikka Kallion toimipisteeseen tai edes Pasilaan, mutta Malmilla oleva kurssi oli ainoa, joka järjestettiin maanantaisin, ja maanantai oli ainoa päivä jolloin Iisalla ei ollut esitystä. Mutta sitten Iisa tuli kotiin ja sanoi, että nyt menet sinne, se tekee varmasti hyvää sinulle, tai ehkä hän halusi olla kerrankin Saaran kanssa kahdestaan. Saara ei olisi halunnut että lähden ja lupasin tuoda Magnum-jäätelöpuikon tullessani. Iisa oli ollut vain vähän myöhässä sovitusta – kuopiolainen harjoittelija oli jäänyt jumiin kuvauspaikkana toimineen ostoskeskuksen parkkihallin kierreluiskaan – mutta minulla kesti lähteä, koska hississä huomasin että paitani haisi kalapuikoilta ja menin takaisin kotiin vaihtamaan paitaa. Kun palasin Iisa kysyi miksi olimme syöneet Saaran kanssa taas vain kalapuikkoja ja pastaa, että olisin voinut laittaa lautaselle edes jotain vihreää tai tomaatin. Sanoin että unohdin, ja Iisa tuhahti ja pudisteli päätään kuin jokin opettaja tai vastaava, hän ajattelee, että olen laiska enkä välitä mitä Saara syö. Todellisuudessa olin ostanut Alepasta tai Lidlistä kurkkua ja tarkoitukseni oli ollut panna Saaran lautaselle myös

Haaave on toteutunut. Kertoja on päässyt teatterikouluun ja hänestä on tullut näyttelijä. Hän on näytellyt elokuvissa ja teatterissa, ihmiset ovat tunnistaneet hänen kasvonsa kadulla. Mutta nyt roolit ovat loppuneet ja hän on jäänyt kotiin hoitamaan pientä tytärtään.

Päivät toistuvat samankaltaisina, kertoja yrittää purkaa epäonnistumisen tunnettaan kirjoittamalla, mutta mitä enemmän hän muistelee mennyttä, sitä voimakkaammin hänestä alkaa tuntua, että hän on menettänyt jotain, mitä ei voi saada enää koskaan takaisin.

JUSSI NIKKILÄN esikoisromaani on kaunistelematon kuvaus itsensä kadottamisesta ja ulkopuolisuudesta, siitä mitä tapahtuu, kun vielä hetki sitten mahdollisuuksia täynnä ollut maailma alkaa näyttää vieraalta ja pelottavalta.

9 789520 408121

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-0812-1

KANNEN KUVITUS JA SUUNNITTELU: ILJA KARSIKAS